

Tummas Arabo, landstýrismaður:

Vit mugu fáa ungar og skapandi leiðslur inn á virkini

-Broytingarnar í Europa eru so ógvusligar, at vit í næstu framtíð eiga at taka okkara tilknýti við Europa upp av nýggjum. Avtalan vit hava við EF má útbyggjast, so hon meira kemur at líkjast EBS-avtalunum segði Tummas Arabo m.a. í røðu á landsfundi javndarfloksins herfyri. Hann segði

Viðvíkjandi vinnulivs-strukturinum, sum so nógv verður tosað um í hesum tíðum, so havi eg fylgjandi at viðmerkja. Hyggja vit at fiskiðnaðinum íggjognum 80'ini, so er veruleikin, at vit stuðlaðu flakavinnuni við um 30 milliðnum um árið. Tað vil siga at av skattgjalddarans peningi vóru um 3 milliðir goldnar út íggjognum 80'ini. Hóast hetta, so hava vit nokur flakavirkir, sum nú hava eina skuld uppá yvir eina milliard ov nógv. Hetta er skuldin, vit nú skulu sanera, og hvussu fáa vit hana so burtur. Landsstýrið kann

ikki leggja hana út, men onkur má leggja út. Nú hava vit funnið útav, at tað ber til at fáa teir stóru lángevvarnar, bankarnar og kreditfeløgini, at eftirgeva eitt stað ímillum 50-70% av allari skuldini.

Tá fólkalokkurin nú reagerar so ógvusliga uppá tað at eigastruktúrin nú skal broytast, so gráti eg turr tár, tí eftir at hava koyrt vinnuna 3 + 1 milliard eftir reyv í 80'unum, so kann ikki krevjast, at eigastruktúrin verður tann sami. Henda hálva milliard, ið nú skal eftirgevast, kemur eisini frá palleba, via skattin

íggjognum bankarnar.

Tað er greitt, at vit skulu íggjognum eina sanering, helst innan tær næstu vikurnar. Vit hava ikki ráð at fara íggjognum vanligar saneringar, tí tað tekur ov langa tíð, og harumframt verður ringávirkanin í restini av samfelagnum ov stór. Tað fær ávirkan á húsamarknað, keypiorku o.s.fr., og av serligum týðningi er, at tey virkir, sum í dag hava góðar sáttmálar við ketur úttanlands, missa hesar, um farast skal íggjognum tvingislsulur, og tað hava vit ikki ráð til.

Hyggja vit eftir uppskot-

inum, sum liggur á bordinum í dag, so er tað ikki heilt so galið, um vit taka, sum teir siga, bygningarnar inn í eitt felag, í hvussu er í eitt tíðarskeið. Vit hava gjørt teimum greitt, at virkini skulu aftur út í smærri produktiónseindir, og fyri mær at siggja, so liggja nakrir møguleikar her, so vit kunnu fáa nýggjar og yngri og kreativar leiðslur inn á virkini. Ikki sum Jógván Sundstein sigur, at vit forða ngðominum nakað sum helst. Fram eftir verður tað ikki gamla gardan í fólkalokkinum, sum kemur at avgera hvør skal reka virkini. Tað er í øllum førum ein fyrimunur í minari verð.

Í dag hava vit so fingið at vita, at tað er ongin forðing fyri at keypa eitt virki, hev-

ur ein pengur og framleiðslu konsept. Hinvegin, sýldar ein hundrad milliðnir og hevur eina milliðn, hvat skal ein gera við tað. Tað er sum at vinnulívið ikki enn hevur gáað, at nú eru nakrir komnir, sum hava gildið gildið og teir seta krøv. Sjálvur meti eg, at okkurt skilgott fer at koma burturúr, og at vit koma at fáa eina framleiðsluskipan, sum vit verða nøgd við fram yvir.

Aðrar vinnur at nevna eru ferðavinnan. Her hevur verið arbeiðt langsíkið, og tað sær út til, at her er nógv við at henda, samanbórið við undanfarið ár. Her koma vit to at gera nakrar broytingar í leiðslustrukturin. Her eru langtíðarætlanir, og henda vinnan krevur slíkar ætlanir, hon kann ikki uppbyggjast skjótt.

Viðvíkjandi skipasmíðjuvinnuni, so eru tíverri eingir nýggir sáttmálar komnir, men tær hava samráðingar til ymskar síður, og serliga eru konkretar samráðingar innan bygging av supply skipum til oljuvinnuna í Norðsjónum, og her hava vit lógarkarnarnar í ordan. Vónandi røkka teir á mál, tí henda vinnan er sera stimulerandi fyri samfelagið, hon hevur so nógvir ringvirkningar. Tann eina skipasmíðjan sær út til at fáa nakað at gera frá russum.

Oljuvinnuni eru vit ikki beinleiðis inni, men har eru um 40 feroingar nú í vinnu, sum ikki hava verið í vinnu fyrr. Hetta er fyri norsk, dansk, ensk og amerikansk feløg, og flestir teirra um borð á skipum. Hetta er nú gongd, og hóast gongdin ikki er nóg skjót, so er hetta ein byrjað menning,

Og vilja vit verða til reiðar, um olja verður funnin her.

Vithava lagt flestu vinnulivslógirnar á ting. Tað, sum er gott við teimum nýggju partafelagslógunum, er at tey verða meira opin og fáa størri kapital, tvs. vit fáa meiri innlit í partafeløg viðvíkjandi ognarviðurskiptum og at minniluta eigarar vilja sostatt fáa størri ávirkan. Og síðst og ikki minst, vit fáa nevndarábyrgd, soleiðis at nevndin kemur at hefta fyri, um teir taka heilt óveruligar avgerðir.

Vit hava sett fólk til at broyta bygnaðin og lógarverkið, so alt verður ajourført og meira í trád við europeiskan standard. Harafturat skal sami bólkur arbeiða við at broyta skipan av tryggingum, so at brúkarin fær betri ávirkan á tryggingarnar. Tær bliva meira dynamiskar og skipa seg í feløg, so tær tann dag monopolið verður tikið av, kunnu vera kappingarforar og yvirleva. Eg havi ikki skotið upp fyri nokrum at avtaka einkarrættin, tí at tryggingarnar, hóast kritikkin, hava verið tann størsta kapitaluppsamlingin í samfelagnum.

Viðvíkjandi skúlaverkinum er tað okkara sjónarmið, at fólkskúlin skal varðveitast, tí hann er grundarlagið undir allari útbúgving. Tó er neyðugt at umskipa skúlaumsitingina øðrvísi, tí eingin umsiting kann yvir-

